

Odbornosť a dôveryhodnosť osôb v režime Solventnosť II

JUDr. Katarína Krajčovičová
Národná banka Slovenska

Požiadavky na odbornosť a dôveryhodnosť osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu¹ alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie v uvedených subjektoch upravuje smernica Solventnosť II v rámci systému správy a riadenia v čl. 42 a 43 s tým, že podrobnejšiu právnu úpravu bude obsahovať vykonávací právny predpis vo forme nariadenia EÚ a usmernenia (guidelines), ktoré bude vydávať EIOPA.

¹ Požiadavky na odbornosť a dôveryhodnosť osôb sa v zmysle smernice vzťahujú okrem poisťovne aj na osoby, ktoré skutočne riadia poisťovňu, pobočku zahraničnej poisťovne alebo pobočku zahraničnej poisťovne z iného ako členského štátu EÚ alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie v uvedených subjektoch.

Z dôvodu stručnej právnej úpravy požiadaviek na odbornosť a dôveryhodnosť osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie v smernici Solventnosť II (ďalej len „smernica“), ako aj vzhľadom na skutočnosť, že vykonávací právny predpis a odporúčania EIOPA sú v štádiu prípravy, vzniká pri interpretácii príslušných ustanovení smernice množstvo otázok a nejasností.

Jednou z podstatných otázok vznikajúcich pri interpretácii príslušných ustanovení smernice je otázka, aký je okruh osôb, na ktoré sa požiadavky smernice vzťahujú, keďže smernica a rovnako ani návrh vykonávacieho právneho predpisu neobsahujú definíciu osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie. Tieto osoby budú definované v odporúčaniach EIOPA, pričom, vychádzajúc z diskusií v rámci EIOPA, za osoby, ktoré skutočne riadia poisťovňu sa budú považovať členovia správneho, riadiaceho alebo kontrolného orgánu (konkrétny orgán závisí od legislatívy jednotlivých členských štátov), ako aj vedúci zamestnanci zodpovední za implementáciu rozhodnutí prijatých štatutárnym orgánom. To znamená, že v zmysle nášho právneho poriadku osobami, ktoré skutočne riadia poisťovňu, budú členovia štatutárneho orgánu a vedúci zamestnanci. Druhý okruh osôb, na ktoré sa podľa smernice vzťahujú požiadavky na odbornosť a dôveryhodnosť, zahŕňa osoby, ktoré zabezpečujú výkon štyroch kľúčových funkcií v rámci systému správy a riadenia, a to funkcie rizikového manažmentu, funkcie zabezpečenia súladu s predpismi, aktuárskej funkcie a funkcie interného auditu. Za osoby vykonávajúce kľúčové funkcie sa budú považovať aj ďalšie osoby vykonávajúce činnosti špecifického významu pre fungovanie poisťovne, ktoré si určí poisťovňa.

Smernica umožňuje, aby vnútroštátna legislatíva podrobnejšie upravila požiadavky na odbornosť a dôveryhodnosť osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie. Z diskusií s Ministerstvom financií SR však vyplýva, že nový zákon o poisťovníctve bude pravdepodobne obsahovať presne definované požiadavky len na dôveryhodnosť, a to obdobne ako súčasná právna úprava. Požiadavky na odbornosť budú

definované rovnako ako v čl. 42 smernice, t. j. vo všeobecnej rovine.

Požiadavky na odbornosť osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie, zahŕňajú náležité odborné vedomosti, skúsenosti v poisťovnom sektore, v inom finančnom sektore alebo v inej oblasti vo vzťahu k činnostiam, ktoré bude osoba vykonávať, ako aj finančné, účtovné, manažérske a aktuárske znalosti. Stanovenie rozsahu požiadaviek na odbornosť, ako aj vymedzenie osôb, na ktoré sa tieto požiadavky budú vzťahovať, je v kompetencii poisťovne s tým, že orgán dohľadu je oprávnený sa k tomu vyjadriť. Členovia štatutárneho orgánu by mali mať tzv. kolektívnu znalosť minimálne v nasledujúcich oblastiach:

- poisťný trh a iné finančné trhy (znalosť trhového prostredia, v ktorom poisťovňa vykonáva činnosť, znalosť potrieb poisťníkov),
- obchodná stratégia a obchodný model (detailná znalosť obchodnej stratégie a obchodného modelu poisťovne),
- systém správy a riadenia (rizikový manažment, schopnosť zhodnotiť rozhodnutia a kontrolovať činnosť poisťovne),
- finančné a aktuárske analýzy (schopnosť vyhodnotiť finančné a aktuárske informácie, identifikovať kľúčové otázky, kontrolovať tieto oblasti a následne prijať opatrenia),
- regulátorne požiadavky (znalosť regulátornych požiadaviek na výkon činnosti poisťovne, schopnosť bez zbytočného odkladu reagovať na zmeny regulátornych požiadaviek).

Pri posudzovaní splnenia požiadaviek na odbornosť orgánom dohľadu musí byť – na rozdiel od dôveryhodnosti – zachovaný princíp proporcionality ako jeden zo základných princípov Solventnosti II. To znamená, že pri posudzovaní požiadaviek na odbornosť je potrebné zohľadniť povahu, zložitost', rozsah činnosti poisťovne, ako aj pracovnú pozíciu príslušnej osoby.

Napriek tomu, že požiadavky na odbornosť a dôveryhodnosť sa v smernici vzťahujú len na osoby, ktoré skutočne riadia poisťovňu alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie, z návrhu vykonávacieho právneho predpisu, ako aj z diskusií v rámci EIOPA vyplýva, že každý zamestnanec poisťovne

by mal byť dôveryhodnou osobou a odborne spôsobilý primerane k svojej pracovnej pozícii.

Čo sa týka dôveryhodnosti osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie, jedným z dokladov preukazujúcich dôveryhodnosť osoby podľa čl. 43 smernice je výpis z registra trestov. Cudzí štátny príslušník predloží orgánu dohľadu v hostiteľskom členskom štáte obdobné potvrdenie vydané príslušným orgánom štátu jeho obvyklého pobytu alebo štátu, v ktorom sa v posledných troch rokoch zdržoval. Ak tento štát nevydáva uvedený dokument, možno ho nahradiť prisáznym vyhlásením. V členských štátoch, kde neexistuje žiadne ustanovenie o prisáznom vyhlásení možno tento doklad o dôveryhodnosti nahradiť čestným vyhlásením vykonaným dotknutým cudzím štátnym príslušníkom pred príslušným súdnym alebo správnym orgánom, prípadne notárom v tomto štáte. Súčasťou dôveryhodnosti osoby je aj tzv. finančné zdravie, teda že na dotknutú osobu nebol vyhlásený konkurz. Ďalšie požiadavky na preukázanie dôveryhodnosti, ako aj možnosť uznania príslušnej osoby za dôveryhodnú orgánom dohľadu za splnenia určitých podmienok by mali byť, vychádzajúc z diskusií s Ministerstvom financií SR, presne vymedzené v novom zákone o poisťovníctve, a to obdobným spôsobom ako súčasná právna úprava.

Na rozdiel od súčasnej právnej úpravy sa nebude vyžadovať predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska s osobami, ktoré budú skutočne riadiť poisťovňu alebo budú zodpovedné za výkon iných kľúčových funkcií, ale len oznámenie týchto osôb orgánu dohľadu vrátane poskytnutia všetkých relevantných informácií na posúdenie, či navrhovaná osoba spĺňa všetky požiadavky na odbornosť a dôveryhodnosť. Minimálny rozsah informačných povinností ustanoví príloha k odporúčaniam EIOPA (napr. pracovná pozícia, zdôvodnenie osoby, dátum začatia výkonu činnosti atď.) Národná banka Slovenska následne v rámci stanovenej lehoty vyhodnotí poskytnuté informácie. Ak zistí, že príslušná osoba nespĺňa požiadavky na odbornosť a dôveryhodnosť, je oprávnená požadovať od poisťovne, aby navrhovanú osobu nevymenovala do funkcie, resp. aby ju nahradila inou

osobou. Zároveň bude poisťovňa povinná bez zbytočného odkladu oznamovať Národnej banke Slovenska akékoľvek zmeny súvisiace s osobami, ktoré budú skutočne riadiť poisťovňu alebo budú zodpovedné za výkon iných kľúčových funkcií.

Poisťovňa, ktorá bude mať záujem zveriť výkon niektorej funkcie alebo jej časť inému subjektu (outsourcing), bude v zmysle novej regulácie povinná oznámiť Národnej banke Slovenska osobu, ktorá bude mať v rámci poisťovne zodpovednosť za kľúčovú funkciu alebo časť funkcie zverenej inej osobe, pričom táto osoba bude musieť spĺňať požiadavky na odbornosť a dôveryhodnosť. Rovnako budú musieť spĺňať požiadavky na odbornosť a dôveryhodnosť aj osoby, ktoré budú zabezpečovať výkon funkcie alebo jej časti u poskytovateľa služby.

S cieľom zabezpečiť, aby osoby, ktoré skutočne riadia poisťovňu alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie spĺňali po celý čas výkonu svojej funkcie požiadavky na odbornosť a dôveryhodnosť, návrh vykonávacieho právneho predpisu ukladá poisťovní povinnosť vypracovať v tejto oblasti písomnú koncepciu. Z diskusií v rámci EIOPA vyplýva, že predmetná koncepcia by mala zahŕňať najmä:

- postup na oznamovanie osôb Národnej banke Slovenska,
- postup na zhodnotenie odbornosti a dôveryhodnosti osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie,
- situácie, v ktorých bude potrebné opätovne prehodnotiť odbornosť a dôveryhodnosť osôb,
- postup na zhodnotenie odbornosti a dôveryhodnosti ďalších zamestnancov vykonávajúcich činnosti špecifického významu pre fungovanie poisťovne.

Náležitá odbornosť a dôveryhodnosť osôb, ktoré skutočne riadia poisťovňu alebo vykonávajú iné kľúčové funkcie, patria medzi základné predpoklady pre zdravé fungovanie poisťovne, a preto je dôležité, aby na jednej strane poisťovňa správne nastavila postup na zhodnotenie odbornosti a dôveryhodnosti príslušných osôb a konala podľa neho a na druhej strane aby orgán dohľadu v rámci svojej pôsobnosti včas identifikoval potenciálne nedostatky v činnosti poisťovne.